

Biskopens visitationstal till Örebro pastorat 27–28 oktober 2018

Hur gammal tror du jag är?

Varje gång någon kliver fram till mig och frågar: Hur gammal tror du jag är – öppnas en fallucka.

För hur svarar man på den frågan?

Säger jag något för *gammalt* blir nån sur

Säger jag något för *ungt* blir nån sur

Och säger jag som det *är* blir nån sur för det också

Hur jag än gör, gör jag fel

För egentligen borde jag ju svara:

Hur gammal *känner* du dig?

Age is a matter of mind, so if you don't mind it doesn't matter

Ett årtal är definitivt inget mått på ålder

Vill jag lära känna dig är det *det där* jag vill komma åt – känslan – pulsen – gnistan – det som inte syns på ytan.

Och med det i bakhuvudet vill att du ska lyssna till vad jag säger strax – inte som en i alla avseenden mitt-i-prickig beskrivning av ytan – av pastoratets många processer, rutiner och ordningar, utan som ett lite byråkratiskt sätt att beskriva den *känsla* jag fick under mina två visitationsveckor tillsammans med er.

Så hej på er alla evigt jämnåriga och välkomna till platsen där våra många vägar möts – här är min berättelse.

I snart 900 år har jag och mina 57 företrädare haft som ett av våra viktigaste uppdrag att hänga i stiftets vägkorsningar. Mötas där människor möts och fästa blicken på ett kyrkligt sammanhang, en församling, ett pastorat för att på så sätt fördjupa kunskapen om, och vänskapen till, den del av Kristi kyrka - Kristi kropp - som sammanstrålar där.

Så det var i denna anda och med detta uppdrag som jag tillsammans med mina medarbetare den 17 september kom hit för att visitera Örebro pastorat.

Ja, jag hade gott om reskamrater [vinka]

(Kontaktpersonerna för Norra Närkes kontrakt Jan Eckerdal -stiftsadjunkt för teologi, och Kajsa Flygt Jonsson – personalkonsulent.

Rebecka Tengnér, biträdande stiftsdirektor och huvudansvarig handläggare för Strängnäsmodellen,

Miriam Arrebäck, pressekreterare och kommunikatör,

Irene Thel, biskopens sekreterare,

Magdalena Öhrling, biskopens adjunkt

Fredrik Selander, stiftsdirektor

Kontraktprosten för Norra Närkes kontrakt, Tomas Rådehed, Hovsta pastorat.

Och så i visitations allra första skälvande minuter, domprost Christofer Lundgren som deltog i pastoratskyrkorådets inledande samtal på måndagskvällen.)

- och det vi mötte var ”hemkänsla”.

Ett trivsamt ord med doft av danskt ”hygge” - engelskt ”cosy” - holländskt ”Gezelligheid”.

Men vad handlar det egentligen om?

I Olaus Petri talar ni sedan länge om ”hemma i OP”, och överallt annars i pastoratet beskrev ni i ljusa och positiva ordalag ert församlingsliv som präglad av värme, gemenskap och samhörighet.

Allt det där vi förknippar med hemkänsla.

Så varför inte testa och se om det går att prata om hemkänsla som mått på hur ni tacklar församlingens grunduppdrag: ert sätt att:

föra gudstjänst,

bedriva undervisning,

utöva diakoni och mission.

Hur står det egentligen till med den fyrfaldiga hemkänslan i Örebro pastorat?

Ett sätt att ta reda på det skulle kunna vara att sätta sig ner med allt det som redan finns skrivet om kyrkolivet här:

Församlingsrapporterna som Forskningsenheten i Uppsala regelbundet tar fram,

Stiftsstyrelsens förstudie och utvärdering av Pastoratsreformen

Ert eget arbete kring Budget i balans – tre omgångar rapporter som lyfter fram era styrkor och svagheter, möjligheter och hot.

Och självklart har jag studerat dem.

Ett annat sätt att pröva hemkänslan vore att läsa protokollen från de senaste årens möten inom Strängnäsmodellen – Strängnäs stift arbetsmodell som innebär att representanter för stift och församling årligen möts för att stämma av läget – allt infogat i ett rullande tolvårsschema där biskopsvisitationer som denna är en del.

Och självklart har jag gjort det.

Men det är trots allt först nu när jag med det där i bakhuvudet fått tillfälle att möta så många av er face to face som den rätta hemkänslan infinner sig. Den som jag nu vill försöka sätta ord på.

Själva biskopsvisitationen drog igång redan tidigt i våras

Först med en besiktning av fastigheterna (fastighets- och kulturarvsinspektion)

Så med en besiktning av de administrativa rutinerna (kyrkobokförings- och dokumenthanteringsinspektion)

Och så – från maj månad men mina runt 50 enskilda ämbetssamtal med var och en av pastoratets präster och diakoner.

Tre områden som hör till visitationens grunduppdrag.

Väl på plats har dagsprogrammet sett ungefär likadant ut.

Först ett möte med församlingsrådet med församlingsinstruktionen i fokus, så en mäsas följt av matnyttig samvaro ibland kryddad med ytterligare kvällsprogram.

Dag två har inletts med morgonbön eller mässa följt av samtal med medarbetarna och kanske ett besök i någon verksamhet eller hos någon samarbetspartner.

Därefter back to base för oss i visitationsteamet, innan avfärd till nästa församling.

Intensivt? Absolut!

Tjattigt? Inte ett ögonblick!

Syftet har varit att visitera pastoratets *församlingar* – alla åtta församlingar på två veckor - inte stanna vid pastoratsnivån.

Nästa gång det blir biskopsvisitation vore det intressant att titta på grunduppdraget från andra hållet – men det är å andra sidan lätt för mig att säga eftersom det sannolikt är 12 år till dess och då har jag just fyllt 70.

Pensionssystemet avgör m a o om det blir favorit i repris för min del eller om det blir biskop nr 59 som står här år 2030.

Ett genomgående tema under mina åtta församlingsbesök har varit frågan om vad livet i den tidiga kristna kyrkan har att säga oss i vårt församlingsbygge modell 2018.

Att jag till gudstjänsterna just valde de kapitel ur Apostlagärningarna som jag gjorde handlar mer om att det var där jag just då var i min egen bibelläsning – så mina reflexioner kunde lika gärna ha utgått från andra av Lukas ögonblicksbilder från kyrkans barndom.

Men det som blev, blev till hjälp för mig.

Inte för att mina textutläggningar var så särskilt geniala utan för vad vittnesbörden från våra trossyskon gör för bilden av vad som står på spel.

För Paulus och hans kamrater är kyrkans vägval ingen akademisk fråga – det handlar om vägval på liv och död.

Och det allvaret ville jag ha med mig in i visitationen.

Insikten om att det här inte är ett administrativt spel för galleriet.

Vi är här för att Jesus vill det.

Kräver det.

Ni vittnar samstämmigt om varje församlings unika församlingsanda – den ni var så angelägna om att bevara i samband med pastoratets tillkomst för fyra år sedan.

Och jag och mina medarbetare kände att ni håller i den visionen – Örebros församlingar är fortsatt varandra rätt olika.

Förklaringen till varför det är så är naturligtvis mångbottnad.

Det handlar om var ni finns och hur länge ni gjort det.

Det speglar vilka som verkat före er, såväl som medarbetare, förtroendevalda som engagerade kyrkovänner.

Ja, det slog mig hur många av ledamöterna i församlingsråden som funnits med rätt länge – samma sak gäller flera arbetslag – ni hänger i – och det är bra.

Kontinuitet och stabilitet betyder mycket.

Eller som någon sa i samband med en annan visitation.

Jag växte upp i den här församlingen och flyttade sedan vidare – några år senare kom jag tillbaka och möttes av kyrkoherden som sa: Välkommen tillbaka, men jag måste gör aidg beredd på att här har inte mycket förändrats.

-Halleluja - det är ju just därför jag kommer tillbaka!

Gemenskaper och verksamheter behöver få tid att sätta sig. Det gäller inte minst en pastoratsmodell som er. Ni är många som behöver känna glädje och trygghet över att jobba både lokalt och tillsammans - samverka över församlingsgränserna med andra andra under pastoratsparaplyet.

Sånt brobygge mår bra av långa linjer. Tack för att ni levandegör det.

I ingången till den nya pastoratsbildningen satsades det stort på att samla er i olika konstellationer och bygga teamkänsla – en satsning som flera av er talat om som både lyckad och nödvändig.

Sedan dess har det runnit en del vatten i Svartån och delar av teamet har bytts ut. I pastoratets enhet för utvecklingsstöd, i ledningsgrupp och chefsforum har ni goda verktyg för att fortsätta integrationsprocessen, ja fler medarbetare och förtroendevalda behöver kontinuerligt mötas för att armkrokandet inte ska avta. Här jobbar kyrkoråd och kyrkoherde klokt och målmedvetet vidare utifrån övertygelsen om att enhet och mångfald inte är motsatspar utan olika sidor av samma mynt.

Det går att hålla både sin partner och sina syskon nära hjärtat på en och samma gång.

Detta kan tänkas få sin lackmustest i samband med arbetet kring budget i balans. Jag citerar ofta och gärna den amerikanske teolog som säger att framgångsrikt församlingsbygge förutsätter att man känner varandra på förnamnsnivå. Ser man det som ett förhållningssätt snarare än som en utsaga om hur det exakt borde vara, stärks man i uppfattningen om att en församling mår bäst om den ges möjlighet att etablera och bygga långsiktiga relationer.

Att man möter samma ansikten när man kommer hem till sin församling. Pooltjänsttänkande där många rör sig runt i verksamheten för korta inhopp löser schemaläggningen men bygger inga långsiktiga relationer. Stabila arbetslag minns förnamn.

Ni rör er inte framåt som åtta solitärer utan som en samlad formation – ett pastorat.

Kanske har det berott på mina och kollegornas frågor (vårt fokus har ju varit varje enskild församlings väl och ve) – jag lutar åt att tro det – som gjort att jag under mina två veckor nästan *aldrig* hört någon enda referens till pastoratet och pastoratets gemensamma mål och vision.

Inom ett antal tydligt definierade områden – ja! Men inte generellt sett.

Åter igen tror jag att ni framöver kommer ha anledning att allvarligt fundera över detta.

Om inte annat så pga sådana yttre omständigheter som kyrkans fastighetsinventering, lokalförsörjningsplan och ert eget besparingsprogram - hårda, mätbara, frågor som så lätt gör att sökljuset hamnar på de tuffa ”hur-frågorna” – på vilka kostnader som ställs mot vilka.

Då är det extra viktigt att samlas kring frågan om ”varför” – varför finns vi över huvud taget som kyrka? Frimodigt och kollegialt fråga hur vi bäst gör Jesus känd och älskad med de resurser vi nu har.

Och förresten – en liten parentes - med tanke på de fantastiska, välskötta, förstklassiga lokaler ni har i pastoratet utgör det där med lokalförsörjningsplanen en särskild utmaning för er. Hur lätt är det inte att det blir de i sammanhanget mindre praktiska *kyrkorna* som kommer på skam när lokaler ska prioriteras. Det vore i så fall definitivt att skjuta sig i foten.

Våra kyrkor är andliga kraftcentra, minnesplatser, heliga rum, tempel till Guds ära och för många kyrkotillhöriga anledningen till varför de är medlemmar i Svenska kyrkan – det konstaterade professor Anders Bäckström ut redan på 1980-talet.

Jag tänker ofta på min engelske vän, metodisten som sa: Det dummaste vi någonsin gjorde var när vi började sälja våra kapell – vem satsar sitt engagemang på en rörelse på tillbakagång? Frågan om kyrkobyggnadernas framtid är stor. Läs min bok om saken som kommer i början av nästa år så får ni svaret.

Det finns områden där pastoratet som strategisk enhet är särskilt tydlig. I de gemensamma funktionerna på Kyrkans hus där ni kan glädjas över en samlad hög kompetens inom strategiska områden som ekonomi, fastighet, beredning, utvecklingsstöd, IT, personal, individ och familjerådgivning, infoservice och kommunikation, spetskompetens som ingen av pastoratets församlingar hade mäktat med att bära på egen hand.

Konfirmandverksamheten med Nikolai som framgångsrikt dragplåster engagerar i varierande omfattning medarbetare från hela pastoratet. Fördelarna är många. Ni följer ungdomarnas naturliga rörelsemönster – drar nytta av den sociala centrifugalkraften mot mitten och fångar på så sätt upp fler än när projektet satte igång. Denna bild kompletteras sedan av den starka tillväxten i konfirmandarbetet också på andra håll i pastoratet.

Några församlingar förlorar sannolikt ungdomar i kraft av Nikolais dragningskraft. I Edsberg, Mosjö-Täby har man exempelvis i dagsläget valt att inte ha några grupper.

Situationen på andra håll i pastoratet – exempelvis Långbro – talar dock snarast för att det inte finns någon lagbundenhet i att ungdomar alltid söker sig till centrum.

Bra konfirmandverksamhet lockar helt enkelt ungdomar varhelst den bedrivs – och ungdomar drar ungdomar – så inget säger att den ojämna fördelningen av tonåringar och unga vuxna mellan stadens församlingar är huggen i sten.

En god mix av gemensamt och lokalt arbete bland åldersgruppen kommer fortsatt att vara en styrka för er här.

Viktigt är dock att arbetet bedrivs på ett samordnat sätt med långsiktig planering såväl när det gäller olika pedagogiska modeller som personalresurser. Samverkan församlingarna emellan kan inte bygga på välvilja och personliga relationer. Det måste vara klart med vem som håller i taktpinnen och vilka medarbetare eller kategorier av medarbetare verksamheten långsiktigt har att räkna med.

Min bild är att det där just nu fungerar väl men i takt med att personal byts ut och nya kommer till krävs att man ständigt påminner sig om det där.

En fundering som inte bara gäller er här utan församlingar i stort handlar om den roll utlandsresorna numera spelar för konfirmandrekryteringen. På en direkt fråga svarade de två ungdomar jag mötte under ett av församlingsbesöken att det var lockbetet med utlandsresan som gjorde att de hoppade på konfirmationen.

Föga förvånande såklart – för något decennium sedan hade de svarat att det gjort det för moppens skull.

Jag förstår helt fullt hur betydelsefull en sån resa är på en mängd olika plan och ser bara positivt på att det numera är en naturlig del av det pedagogiska upplägget.

Men vad gör vi den dag när pengarna inte räcker? När vi inte längre har möjlighet att erbjuda en resa för de som väljer att konfirmera sig?

Den frågan tror jag redan ni har svaret på – det hade i alla fall de båda ungdomarna.

- vi valde att konfirmeras pga av resan men när vi nu tänker tillbaka på konfirmationstiden var det inte själva resmålet utan färden dit som var det bästa.

Ja, sa ungdomsledaren som satt bredvid dem – för under den långa bussfärden gör vi så mycket saker tillsammans som man inte gör annars.

Inte målet utan färden dit, inte den enskilda upplevelsen utan allt det där man är med om tillsammans – i mina öron låter det som det där Apostlagärningarnas berättelse om dopets väg, och det stora i att lossa förtöjningarna och ge sig ut på en inre seglats med jämnåriga på trons hav.

Fortsätt tankearbetet – identifiera nyckelfrågorna – konfirmandtidens unique selling point – jag vet att ni redan tagit tjuren vid hornen och erbjuder flera andra framgångsrika koncept. Möjligen är det så att vi förlorade moppegänget när den moroten försvann – det vore olyckligt om vi också förlorade de ressugna när den möjligheten begränsas.

Finns det fler områden som precis som konfirmandverksamheten både hör hemma i det lokala och det gemensamma? Hur är det med diakonin – nöden och utsattheten känner ju inga geografiska gränser?

Reflexioner och svar på den och angränsande frågor med bärighet på ett pastorat av Örebros storlek finns ingående redovisade i Birgitta Lounelas nyligen framlagda masteruppsats. Utifrån materialet diskuterar författaren bl a bodelningen mellan församlingsdiakoni och stadsmissionens arbete där uppfattningen bland kyrkans medarbetare (i ett annat stift) tycks vara att stadsmissionen med fördel bör hantera mer profilerat socialt arbete av tyngre natur medan församlingens diakoner och de som på olika sätt är engagerade i den lokala diakonala verksamheten bör fokusera på diakoni knuten till församlingens reguljära verksamheter.

Hur går tankarna i Örebro?

Av ämbetssamtalen att döma är det försvinnande få av er som påverkas av Stadsmissionens arbete i er vardag – eller borde jag kanske säga: som specifikt lyfter fram Stadsmissionens verksamhet när ni beskriver ert diakonala arbete.

Kanske är det just så det ska vara – varför nämna sånt man ser som självklarheter. Men i den mån tystnaden står för något annat – bristande samarbete eller, grymma tanke, bristande intresse för samarbete från endera hållet, är det skäl att hissa varningsflagg.

Det vore synd om all god diakonal kompetens och alla goda resurser i en stad som denna inte antog utmaningen att kroka arm. Varje medarbetare och varje församling har sina specifika uppdrag att lösa – alla ska inte springa på alla bollar, men jag är övertygad om att strategisk samverkan i längden gynnar alla.

Jag har förstått att ni diakoner jobbar tight och bra tillsammans – tillsammans med stans övriga diakonala aktörer, ideella organisationer, andra kyrkor, samhällsfunktioner utgör ni en oerhörd förändringskraft. Hur ofta samlas ni runt samma bord och för slags vision tonar i så fall fram i det samtalet?

Ett ord med diakonala rottrådar jag ofta hört under visitationens två veckor är begreppet ”mötesplats”.

Vad är då det?

Någon föreslog att det vi tidigare kallade verksamhet numera kallas mötesplats, som ett uttryck för större ödmjukhet och ömsesidighet – ett möte på lika villkor.

Och det är sympatiskt.

Samtidigt kommer vi ju inte tomhänta till mötesplatsen – vi har ju, precis som Paulus i flera av berättelserna ur apostlagärningarna, vår mission.

Det där som hände aposteln på Areopagen i Aten när några hänskrattande tog sig för pannan och gick därifrån medan andra stannade kvar, lyssnade och kom till tro – är ytterst sett vad det handlar om.

Blir det en mötesplats i vår bästa bemärkelse om vi har en andakt i början av aktiviteten eller krävs det ändå något mer för att mötesplatsen ska avspegla oss och vårt unika uppdrag?

Ni tog själva upp frågan på flera ställen under mitt besök: hur gör vi tydligt *varför* vi gör det vi gör? Hur riktar vi vår spotlight på trons innersida?

Eller med ärkebiskop Antjes ord: Hur erbjuder vi simkunskap i dopets vatten?

Ett av de områden där mötesplatsens förmåga att bygga hemkänsla sätts på prov handlar om hur vi bjuder in till den.

Ensamheten är otvetydigt en av vår tids största folksjukdomar. Alldeles för många sitter alldeles för ensamma alldeles för mycket.

Samtidigt ska vi inte, som pastoratskyrkorådets ordförande Timmy Leijen uttryckte det, förhålla oss till den som är ensam på ett sätt som gör personen dubbelt utsatt. Känner sig uthängd som ”en sån som är ensam.”

Ensamhet är lika lite som ålder en egenskap – det är bara en beskrivning av en plats i livet av obeständig natur. Och genast tittar Paulus fram och påminner oss om att varken män eller kvinnor, judar eller greker djupast sett hör ihop för att de är just män eller kvinnor, judar eller greker utan för att de är ett i Kristus. De slutar inte vara den de är, men allt det där kommer i andra hand i ljuset av vem Jesus är.

Glöm etiketten när du bjuder in – alla hör till Kristus – lyder trons jämställdhetsparagraf.

I mötet med eleverna på Ekeskolan i Adolfsberg, seniorerna på Laurentiusgården, personal och ideella på kooperativet Träffpunkt Oxhagen och i kvällsgudstjänsten i Mikael – för att nu bara nämna något – upplevde vi olika former av inbjudande mötesplatser med fokus på vars och ens möjligheter, och i Olaus Petri delade medarbetarna olika erfarenheter med oss av vad det respektfulla relationsbyggande samtalet kan innebära.

I Nikolai får delaktigheten en lite annan innebörd.

Där finns det som finns i vilken annan vanlig församling som helst, men där finns också sånt som följer av att kyrkan ligger där den ligger. Är en plats som lockar till tillfälliga, oplanerade, besök.

Som jag förstod det hanterar ni den där frågan på lite olika sätt.

Till dels erbjuder ni ett rikt gudstjänst- och kulturutbud, samtalsstöd och gruppverksamhet och till dels ser ni er som en slags lotsplats med uppdrag att hjälpa besökaren hitta vidare till någon av de andra församlingarnas verksamhet.

Det inte ni erbjuder, erbjuder ju kanske någon av dem.

Det låter rationellt och bra.

I takt med att Örebro växer och förväntningarna på stadens mest centrala kyrkorum ökar, kommer genomströmningen av människor i Nikolai att tillta, antalet verksamhetsgrupper kommer att bli fler och fler av pastoratets medarbetare kommer att se anledning att ha en tydligare koppling också till detta kyrkorum.

Det någon medarbetare gör bra kan ju med fördel göras både i den egna församlingen och i centrumkyrkan.

Om ni tror på en arbetsmodell där Nikolai blir mer av en gemensam yta för hela pastoratet behöver det uttalas och modeller för hur det ska förverkligas utvecklas i dialog med alla berörda.

I mötet med City Örebro och Nina och Stina fick vi en uppmuntrande knuff i den riktningen. När de talar om samproduktion – dvs att Svenska kyrkan i Örebro möter närings- och föreningsliv på ett sätt där varje part är tydlig med sitt uppdrag och sitt mål samtidigt som man gärna bjuder upp till gemensam dans med örebroarnas bästa för ögonen – ja, då tänker de nog att det just är med hela Svenska kyrkan i hela Örebro de jobbar. Där vi ser enheter ser de helheten.

Det tror jag är ett folkligt förhållningssätt som kommer att tillta i styrka och successivt påverka synen på Nikolais roll i pastoratet.

Så här långt in i visitationstalet skulle jag vilja att ni ställde er upp i fem minuter innan jag går in på sista varvet utifrån orden Fågel, fisk och mitt emellan

[3 minuter stå upp och röra på sig]

Fågel – fisk och mitt emellan – Upp – ner och mitt emellan hjälper mig få struktur på mina avslutande visitations-reflexioner.

Upp som i uppmärksamhet

Ner som i ner med rötterna i myllan

Mitt emellan – som i bort med mellanrummen människor emellan

Upp

Ni kan verkligen glädjas över ert proffsiga och kreativa kommunikationsarbete – där ligger ni i klar framkant och har mycket att lära många andra.

Infoservice, Digital kommunikation, chattrum, rörlig bild, profilprodukter, er gemensamma tidning ”Örebro mitt i livet” – som snart får publishingpriset om jag får bestämma, och så raden av traditionella församlingsblad – you name it – you’ve got it.

Och det behövs – kyrkan kommer inte längre självklart upp på gemene mans radar.

Era kommunikatörer är bra på att tränga igenom örebrobruset.

Och stort high five för fem inslag på P4 Örebro under visitationen och inför den här helgen.

Men låt mig ändå få komma med en reflexion av cykelställskaraktär.

När är det gudstjänst?

Att Ica, Coop och Julia är öppet – det ser man på lång väg – men kyrkan? Anslagstavlan utanför ingången får man allt vara väldigt gudstjänstnödig för att upptäcka.

Adolfsbergs mäktiga tegelfasad ligger romantiskt inbäddad under ekkronorna, Mikael bor i en lund en bit ovanför bebyggelsen, trycker man för mycket till på gaspedalen när man rör sig mot Mosjö är man förbi kyrkan innan man vet ordet av och så Edsberg och Ekers då – vågar man chansa på att det är den här söndagen det är gudstjänst?

Klart jag överdriver – folk hittar ju visst – men nog finns där en rejäl förbättringspotential.

Var är de blinkande digitala informationstavlorna, kaxiga reklampelarna, lysande neonskyltarna, den projektorbelysta fasaden?

Söndag kl 11 – familjemässa – Jona i valfiskens buk - korv med bröd – välkommen!

Kan det bli enklare.

En annan form av programförklaring utgörs av diakonens och prästens ämbetsklädsel. I flera av de samtal jag förde med er i vigningstjänsten lyfte ni fram just detta. Hur ni upplever att frimärksskjortan mer och mer hjälper er rent kommunikativt – den besvarar redan i utgångsläget ett antal frågor och bidrar till att upprätthålla gränsen mellan privat och personligt.

Reflexionen handlar väl egentligen inte primärt om ämbetsbärarnas klädsel utan om ett allt mer uttalat behov av tydlig gemensam kommunikation inom alla kyrkans områden.

Lika intressant som Svenska kyrkan är i innerstadssamarbetet i kraft av att vi just är kyrka och inget annat, lika intressant är det att vi har den kompetens vi har i det diakonala arbetet, det interreligiösa samarbetet eller i det pedagogiska kontakterna med stans skolor i musikverksamheten.

I samtliga fall efterfrågar man tydlighet från vår sida – en insikt jag tycker genomgående präglar ert arbete. Vi kan inte längre förutsätta att man vet vilka vi är.

Man vill att vi ska våga vara oss själva.

Ta bara en sådan sak som Bibeläventyret där kollegorna i Mikael bekräftade hur viktig tydligheten visavi lärare och skolledning är när det gäller pedagogik, innehåll och förhållningssätt - är nödvändig förutsättning för att alls få tillträde till klassrummen.

När sedan proppen väl gått ur, man känner sig trygg med kyrkan och kyrkans erbjudande, finns ingen hejd på hur välkommen man är. Tydligheten är en tillgång.

Så – i parentes – rusta fler medarbetare och ideella i att bli bibeläventyrare – behoven och möjligheterna är oändligt stora.

Och ni som har gått utbildningen – ni är efterlängtrade.

Konstruktiv uppmärksamhet är också ett resultat av god pedagogisk kompetens. Er samlade pedagogiska kompetens är stor och ni är i flera församlingar på hugget när det gäller undervisningen i kristen troslära. Hur använder ni denna resurs för att höja alla medarbetares pedagogiska medvetenhet och förmåga? Som stift har vi också anledning att synka våra insatser så att vi blir bättre på att fånga upp och ta del av pågående fortbildningsinsatser hos er. Och det ni gör borde fler även utanför Örebro regelmässigt kunna erbjudas.

Det här är några aspekter i pastoratets verksamhet som har med ”Upp” som i uppmärksamhet att göra.

Ner

Ner som ner med rötterna i myllan

Ni växer så det knakar – samma besked vart vi än kom. I februari gick ni om Västerås med 157 personer och om ynka 9000 örebroare till går ni om Linköping och blir sverigefemma efter Uppsala.

Här spirar nybyggarandan

Med tillväxt kommer nya stadsdelar och nya grannar. Kommer nyorientering och rotlöshet. Eller som Adolfsbergs församlingssherde Angelina Backman så träffande sa: Hur kommer man till tals med nya människor om man inte har hund eller barn?

Det här med in-och omflyttningen är något pastoratskyrkorådet särskilt lyft fram i sin framtidsspaning, och det är smart. För när man flyttar eller flyttas luckras rötterna upp och plantan står mindre stadigt.

Här har vi i kyrkan snart tusenåriga erfarenheter att falla tillbaka på. Vi har våra kyrkorum, våra traditioner, våra mötesplatser, vår förankring i den lokala historien, vår naturliga koppling till livets stora ögonblick osv osv.

Vi har så mycket att erbjuda av allt det där som ger rötter fotfäste och stabilitet.

Och samtidigt som vi vet detta, vet vi också att det just är när människor flyttar som de väljer att lämna Svenska kyrkan. Det nya boendet kostar kanske mer än det gamla och man har kanske inte samma relation till den nya platsen och församlingen som man hade till den gamla.

På det här området behöver pastoratets församlingar en gemensam strategi. Ett aktivt vinnar-vänner-arbete.

I Eskilstuna satsade man ju, som flera av er vet, på att maximera kyrkobokföringens möjligheter genom att samköra ett antal egna register för att på så sätt få en bättre bild av fr a dopfamiljernas tidigare kontakter med Svenska kyrkan.

När någon bokat in ett dop – handlade det då om barn nummer ett eller två, tre, fyra?

Var något av de övriga barnen döpta och vad innebar det isf för vilken typ av information de kunde tänkas vara intresserade av? Osv osv – det finn så mycket att läsa ut av de uppgifter vi har som påverkar bemötandet i positiv riktning. Så att det inte blir som när vi bjöd in en 102 årig man till barnverksamheten när jag var i präst i Enköping.

Särskilt glad blev han över raden i välkomstbrevet där det stod att han mamma ännu mindes hur det var att bära fram honom till dopet.

En spännande tanke av eskatologisk natur.

Vi har tillgång till olika databaser och kan, så länge vi håller oss inom lagens stränga ramar, bli mycket bättre på att ta vara på informationen i dem.

I äldre tiders landsortsförsamling hade prästen järnkoll på allt och alla. I en stad som växer så det knakar är det där omöjligt, samtidigt som människors naturliga längtan efter att få rota sig , känna hemkänsla, säkert kan vara rätt akut.

Jag tror stenhårt på betydelsen av ett gediget välkomstprojekt – inte minst mot bakgrund av behovet att behålla våra medlemmar till ömsesidig glädje för oss båda.

Vad, utöver det historiska, sociala har vi då med oss när vi möter nya och gamla kyrkotillhöriga.

Under besöket i Edsberg kom vi att tala om betydelsen av det personliga vittnesbördet. Från att ha pratat en del organisation utvecklades vårt samtal till en stund av andligt delande där några berättade om hur olika händelser påverkat deras tro.

Samma grundton kom igen i flera av mötena med förtroendevalda och medarbetare i andra församlingar.

Den sortens vittnesmål skulle många fler må bra av att höra oftare.

Det finns knappast någon bättre ambassadör för kyrkan och den kristna tron än den alldeles vanliga medmänniskan.

Vi är alla olika och alla varken kan eller behöver bli väckelspredikanter, men vi kan alla bli bättre på att kliva fram som troende.

Förlös fortsatt den gräsrotskraften i Örebro och mycket ska hända.

Detta tror jag är Svenska kyrkans ödesfråga. Att fler talar vardagligt mer om sin kristna tro.

Inte minst vill jag uppmuntra er församlingsråd att, om ni inte redan gör det, alltid ha ett pass för trons innersida när ni möts. Varför inte bara läsa en bibeltext tillsammans och låta var och en sätta ett utropstecken, ett frågetecken och ett ljus i kanten vid den vers där de känner: Ja just ja (utropstecken), Men hallå vaddå (frågetecken) Men ser man på (ett ljus). Ingen rocket science precis men väldigt effektivt som igångsättare.

Trist att vi inte hann prata mer om detta när vi sågs för någon vecka sedan – jag hoppas jag sparkar in öppna dörrar.

Och på tal om öppna dörrar. Vad gör man när dörren till söndagens gudstjänst står aldrig så öppen men de som slinker in igenom den är försvinnande få?

Ni har många starka gudstjänstgemenskaper med levande liturgi, underbar musik, god förkunnelse och starkt församlingsengagemang. Ni tror på mässans grundläggande bärkraft alldeles oavsett yttre betingelser – men vilka makalöst fullödiga betingelser ni kraftsamlar till era gudstjänster. Det sprider gudstjänstglädje. Men vad gör man när den känslan inte riktigt infinner sig – när kyrkan ekar tom?

Jag bortom allt gott gudstjänstarbete, veckoverksamhet med förankring i söndagens gudstjänst och en schemaläggning som gör att det snarare är regel än undantag att den pastoral verksamheten sammanstrålar i gudstjänsten, uppmanar jag er att vila i förvisningen om att en gudstjänst alltid gör skillnad alldeles oavsett hur många som kommer. Klart vi vill ha fler runt nattvardsbordet, klart vi ska ha fler runt nattvardsbordet, men vi behöver också ta till oss att den gudstjänst gör vad den ska göra, där två eller tre är församlade i Jesu namn för att be för bygd och folk så att ingen någonsin behöver tvivla på om de är burna i bön eller ej.

Talar vi gudstjänst talar vi inte sällan delaktighet – men vad menar vi egentligen med det? Att vara delaktig i en gudstjänst kan innebära att man rent konkret spelar en aktiv roll i det som sker; läser en bibeltext, bär ett kors, skriver förbönen eller så, men det kan också innebära att man känner sig så pass hemtam i sammanhanget att man liksom är med i det som sker utan att själv bidra aktivt.

När Örebro hockey spelar match kan delaktighet beskriva såväl spelare, funktionärer som publik – alla känner stor delaktighet i matchen. Ja, t o m den som sitter på en pub i Tjotaheiti och tittar på Play känner delaktighet – även om det närmaste den varit Örebro är ett kexpaket.

Delaktighet handlar om så mycket mer än om att *göra* något – eller som en av församlingsherdarna sa: jag brukar börja varje kyrkkaffe med att berätta vad jag heter och vem jag är.

En så klok och enkel åtgärd för att öka delaktigheten. Den som inte känner den lokala koden, känner sig lätt utanför. Med välkomnande tydlighet ökar tryggheten och hemkänslan.

Ett område där delaktigheten spelar stor roll handlar om pastoratets ideella krafter. Utan dem skulle många hjul sluta snurra.

Så klokt av er att satsa på en pastoratsgemensam samordnare av det arbete som förtjänar att tas på största allvar – som exempelvis i Sörbykyrkan där vi såg systemet systematiserat på ett imponerande sätt.

Flera gånger under visitationen påmindes vi om hur 2015 års flyktingvåg, mitt i allt det upprörande vemodiga, också inneburit ett väldigt uppsving för det ideella arbetet. Många som aldrig tidigare engagerat sig i kyrkans verksamhet klev fram och gjorde stora insatser för medmänniskor på flykt.

Ingen önskar sig en återupprepning av 2015 års händelser – vi vill se frihet, fred och samexistens, inte minst till skydd för Mellanösterns kristna – men allt det negativa till trots påminde situationen oss i kyrkan om vilka oerhört stora ideella resurser det finns och vilken kraft det får när många goda krafter jobbar tillsammans.

På många håll i vårt stift skördar vi ännu frukterna av detta samarbete olika samhällsaktörer emellan.

Ni kommer säkert själva på flera exempel.

Mitt emellan då?

Vad finns att säga om att motverka mellanrummen människor emellan?

”Vi såg till att lägga sommarverksamheten så att så många grupper som möjligt krockade med varandra”, sa en medarbetare i en av pastoratets församlingar.

Så genialiskt i all sin enkelhet.

Men så är ju också det enkla inte sällan det mest geniala.

Samtliga åtta församlingar känner i olika utsträckning av det där med att samhället dras isär – ibland av sociala och ekonomiska anledningar, ibland av religiösa eller politiska anledningar, ibland av åldersrelaterade anledningar, ibland av infrastrukturmässiga anledningar och ibland av rätt svårgripbara anledningar. Eller som någon för länge sedan sa till mig: jag gillar inte dem i byn bredvid – jag kommer inte ihåg varför – men jag bara gillar dem inte, så det så.

Som kyrkan har vi trots allt fortfarande alldeles unika möjligheter att bidra till att överbrygga den där isärdragningen, som ju i grunden inte är något nytt fenomen utan bara tar sig lite nya uttryck i vår tid.

Där är ert fokus på att skapa välkomnande mötesplatser föredömligt, men också er ambition att vara en del av det utomkyrkliga samhällslivet.

Mina dagar tillsammans med er, blev med nödvändighet rätt inomkyrkliga – det är ju biskopsvisitationens prio ett – så jag har svårt att uttala mig om hur mycket ni på bredden nätverkar och samverkar med externa partners, men av själva det gemensamma upptaktsmötet i Almby på tisdagsmorgonen att döma, där vi mötte representanter från City Örebro, Interreligiösa rådet, Oxhagen föreningar och Lekebergs kommun, och senare i veckan i kvällssamtalet med City Örebro i Nikolai prästgård, är glädjen över kyrkans lokala engagemang stort. Eller som företrädaren för Oxhagengruppen sa: ”Kyrkan är en verklig förebild när det gäller att bidra till mer samarbete och minska på ”vi-och-dem-tänkandet”. Integration börjar med ett handslag. Man måste våga, hitta tilliten, skapa en trygg miljö som stärker människors motivation att ta sig ut och bli en del av samhället. Våga vara med och göra skillnad!”

Tack för att ni ger den frimodigheten vingar.

Jag tror för övrigt att jag sällan eller aldrig tidigare har hört en så samstämmig jubelkör prisa Svenska kyrkans insatser på alla området som i samband med upptaktsmötet med externa partners i Almby.

Ja efteråt kände jag mig ungefär lika yster och glad som när Ewa Selin och jag studsade runt i hoppborgen utanför Olaus Petri i samband med Ewas kyrkoherdeinstallation.

På tal om hoppborgar;

Frågan om barns lika rätt, behov och plats i kyrka och samhälle har ni tagit på stort allvar, något som jag redan tidigare haft skäl att kommentera i samband med att er gedigna rapport *Barnets röst – om gudstjänst och delaktighet* släpptes tidigare i år. Nu har vi svart på vitt att barn vill se, höra och förstå vad som händer i gudstjänsten. Att de gärna vill ha en uppgift, tas på allvar och känna sig värdefulla. Gudstjänsten ska vara något för hela församlingen och hela kroppen – en plats av blommor och glädje.

Överfulla barnkörar, bibelsprängda Dr Lucky Lucas, pysselhörn och altarskåp långt fram i kyrkorummet, scoutar, dopfest, sorgegrupper för barn, sångstars och så det där som vi med stigande nyfikenhet hörde presenterat som *bibelmassage* – och tänkte – wow – undrar vilken bibelbok som funkade bäst – innan vi förstod att ju handlade om *babymassage* – det gäller att spetsa öronen.

Allt nog: listan på välkomnande verksamheter för barn och deras vuxna kan i princip göras hur lång som helst. Roligt att höra att ni, åtminstone på något håll, låter pedagogerna från barn och juniorgrupperna följa med upp i konfirmationsarbetet för att på så sätt dels ta vara på deras kompetens, dels dra nytta av de relationer de, ofta sedan många år tillbaka, redan byggt upp till ungdomarna.

I den sverigefinska verksamheten med Örebros c:a 10 000 personer med kopplingar till Finlands i fokus, gläds man just nu över tillkomsten av ett finskspråkig avdelning på Löwenhielmska äldreboendet. Språkfrågan är stor, viktig och direkt hämmande i takt med att andraspråket svenskan kanske faller i glömska i takt med att man blir äldre. Den språkliga gemenskapen inom en grupp som den sverigefinska är både en tillgång och en svaghet. En tillgång då den säkerställer den kyrkotillhöriges rätt att få fira gudstjänst på sitt eget modersmål – ett av Svenska kyrkans officiella språk – en svaghet om det leder till ett parallellt, kyrkoliv vid sidan av församlingens övriga verksamhet.

När det gäller de geografiska gränserna mellan församlingarna syftar ju Pastoratsbildningen till att i någon mån sudda ut dem – och det är bra. Samtidigt har uppdelningen fortfarande sina poänger eftersom den gör tydligt var det pastorala uppdraget ska utföras och av vem. Därigenom minskar risken för att någon fläck på kartan ska förbli vit. Jag är glad över att ni är ett pastorat och inte en enda stor församling – small is beautiful – gärna i en bukett tillsammans med andra.

Det faktum att Edsberg och Knista i så många avseenden betjänar samma bygd gör att de, utan att för den sakens skull börja tala indelningsändring, bör kunna utöka sitt samarbete. Studera gärna den modell man jobbar med i Oppunda Villåttinge kontrakt där man utan att tillskapa en massa nya beslutsnivåer på olika sätt formaliserat samverkan inom kontraktet. I botten på samarbetet ligger en avsiktsförklaring från respektive kyrkoråd där man bekräftar sin ambition att jobba mer tillsammans. Informella överenskommelser i all ära – penna på papper har längre sista förbrukningsdag.

Örebro pastorat är stort, starkt och en oerhört viktig del av Strängnäs stift. Så glädjande det var att höra att Örebro pastorat nu inlett processen med att gå med i Svenska kyrkans gemensamma IT-plattform och gemensamma administrativa system. Ännu återstår en del diskussioner med nationell nivå men jag blir stolt och glad över att vårt stifts största ekonomiska enhet på detta sätt aktivt bidrar till att förankra och utveckla ett av de hjälpmedel

som tillkommit i syfte att göra alla församlingar mindre sårbara och inte minst möjliggöra för mindre församlingar att trots begränsade resurser upprätthålla hög administrativ kvalitet. I många fall en fråga om överlevnad.

Strängnäs stift behöver i alla avseenden mångfasetterade mångkunniga Örebro precis som Örebro behöver hela Strängnäs stifts alla övriga församlingar i kraft av deras samlade kompetens och styrka. På samma sätt är det med det kontrakt i vilket Örebro ingår. Örebro pastorat har utbyte av samvaron med sina kyrkliga grannar precis som de har med kamraterna i Örebro. Eller som någon sa: landsbygden är inte en plats minus stadens möjligheter – landsbygden är en plats med plus för landsbygdens kvaliteter och möjligheter. Stor och liten har fortsatt mycket att lära av varandra.

Får se:

Skulle Paulus känt igen sig i Örebro om han suttit på min axel under dessa två visitationsveckor?

Absolut – om än inte mot samma dramatiska bakgrund som när han själv var igång.

Jag har mött en brinnande kärlek till församlingens varför, lyhörd känsla för lokalförsamlingens unika stämning i den gemensamma kören, gudstjänster öppna för Andens tilltal, frimodighet i förkunnelsen, finurlighet och uppfinningsrikedom i missionsarbetet, offervilja visavi de som har det tufft, ett metodiskt och seriöst evangelisations- och dopuppföljningsarbete. En ärlighet och längtan efter att få dela trons erfarenheter, och en förmåga att göra det i en anspråkslös anda av välkomnande hemkänsla med Jesus i centrum.

Stort tack till kyrkoherde Ewa - för tydligt, klokt och inbjudande ledarskap med församlingarnas egen livskraft i fokus

Tack ordförande Timmy för din omsorg om kyrkans varför - grunduppdraget - kallelsen.

Ja tack alla ni som på olika sätt gjort denna visitation till en glädjens och hoppets resa - det är med värme och stolthet jag strax lyfter på mitran och susar vidare för att berätta om er på andra håll i vårt avlånga stift.

Kort sagt: Fem biskopskräklor av fem möjliga.